

קדושים

(1) ויקרא פרק יט פסוק יט

אֶת־חַקְתִּי תִשְׁמְרוּ בְּהַמְתֶּךָ לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שְׂדֵךְ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגָד כְּלָאִים שֶׁעֲטָנָזְלָא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:

(2) חזקוני ויקרא פרק יט פסוק יט

בהמתך לא תרביע כלאים אחר שצוה להיות קדוש שלא לעשות חמס לרעהו צוה כמו כן שלא לעשות לבהמה ולשאר עיניים לשנות בהם מעשה הקב"ה שכשם שצוה הקב"ה במעשה בראשית שכל אחד ואחד יוציא פרי למינהו כך צוה והזהיר בכל עניני כלאים:

ובגד כלאים י"מ הטעם שנאסרו לפי שבגדי כהונה היו מצמר ופשתים . . . דומיא דחלב ודם ושמן המשחה וקטרת שנאסרו דהוה ליה כמשתמש בשרביטו של מלך:

(3) רש"י ויקרא פרק יט פסוק יט

את חקתי תשמרו, ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו' חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר:

(4) תלמוד בבלי יומא סז:

"ואת חקתי תשמרו" דברים שהשטן משיב עליהן ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח ושמא תאמר מעשה תוהו הם תלמוד לומר "אני ה'" אני ה' חקתי ואין לך רשות להרהר בהן:

(5) רמב"ן ויקרא פרק יט פסוק יט

את חקותי תשמרו, ואלו הן "בהמתך לא תרביע כלאים" וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר, לשון רש"י, ולא הזכירו רבותינו שיהיה הטעם נעלם ושיהיו יצר הרע ואומות העולם משיבים עליהם אלא בלבישת שעטנז, לא בכלאי הבהמה:

ואין הכונה בהם שתהיה גזרת מלך מלכי המלכים בשום מקום בלא טעם. כי כל אמרת אלוה צרופה (משלי ל ה), רק החקים הם גזירת המלך אשר יחוק במלכותו בלי שישגלה תועלתם לעם, ואין העם נהנים בהם אבל מהרהרין אחריהם בלבם ומקבלים אותם ליראת המלכות, וכן חוקי הקב"ה הם הסודות אשר לו בתורה שאין העם במחשבתם נהנים בהם כמשפטים, אבל כולם בטעם נכון ותועלת שלימה:

והטעם בכלאים, כי השם ברא המינים בעולם, בכל בעלי הנפשות בצמחים ובבעלי נפש התנועה, ונתן בהם כח התולדה שיתקיימו המינים בהם לעד כל זמן שירצה הוא יתברך בקיום העולם, וצוה בכחם שיוציאו למיניהם ולא ישתנו לעד לעולם, שנאמר בכולם "למינהו" (בראשית א) . . . והמרכיב שני מינין, משנה ומכחיש במעשה בראשית, כאילו יחשוב שלא השלים הקב"ה בעולמו כל הצורך ויחפוץ הוא לעזור בבריאתו של עולם להוסיף בו בריות,

והמינים בבעלי חיים לא יולידו מין משאינו מינו, וגם הקרובים בטבע שילדו מהם כגון הפרדים יכרת זרעם כי הם לא יולידו, והנה מצד שני הדברים האלה, פעולת ההרכבה במינים דבר נמאס ובטל:

וגם הצמחים אשר יתרכבו מין בשאינו מינו אין פרים צומח אחרי כן, ויהיו באיסורם שני טעמים הנזכרים, וזה טעם "שדך לא תזרע כלאים" שהוא בהרכבה על דעת רבותינו (קידושין לט), ואסר אף כלאי זרעים, מפני שישתנו בטבעם גם בצורתם בהיותם יונקים זה מזה, ויהיה כל גרעין ממנו כאילו הורכב משני מינין, ואסור לחרוש בשור ובחמור, מפני שדרך כל עובד אדמתו להביא צמדו ברפת אחת ויבאו לידי הרכבה.

(6) מזרחי על רש"י שם

ונראה לי שאין מזה טענה כלל, מפני שזה הטעם אינו נופל אלא בערוב מיני הרבעת כלאי בהמה, אבל לא בשאר העירובין, לא בערוב המינים בזריעתן ולא בערוב המינים בחרישתן ולא בערוב המינים בלבישתן, והטעם איסור הערוב צריך שיהיה שוה בכולם. ומה שאמר ערוב המינים בזריעתם ישתנו בטבעם גם בצורתם, ויהיה כל גרעין ממנו כאילו הורכב משני המינים, הם דברים שהחוש יכחישם, כי כל העומות זורעין אותם יחד, והנולדים מהם חוזרין וזורעים אותם והצומחים מהם . . . גם מה שאמר בערוב שני מינים בחרישתן, שטעם איסורו הוא מפני שהוא סיבה לבא לידי הרבעת שני מינים, יותר נכון הוא לומר שהתורה לא חלקה בין ערוב לערוב, כי כן משפט התורה תמיד, שלא תחלוק בגזרותיו.

וכיון שכן, אין תשובה גדולה מזאת, לומר שמפני שבערוב הרכבת מיני הבהמה יבטלו המינים גזרה התורה שלא יערבו מין עם מין, בין בהרבעתן בין בזריעתן בין בלבישתן בין בחרישתן, ולמה יאמרו רז"ל על ערוב שני מינים בלבישה, שיצר הרע ואומות העולם משיבין עליהן? אבל זאת ראיה שאין הטעם שנתן הוא בעירוב המינים בהרבעתן טעם נכון ומקובל, עד שנשיב בערוב המינים בלבישתן, שכיון שאסר לערב מין עם מין בהרבעה לסבה הנזכרת, אסר גם כן כל

מיני הערוב בכלל, כמשפט הכתוב בכל מקום, שאינו מחלק בגזרותיו. ועוד, אחר שאין טעם ערוב המינים שוה בכולן, למה חברה הכתוב ואמר: "את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך", שנראה מזה שטעם אחד. אבל זאת ראייה גדולה שאיסור ערוב השני מינים בין בהרבעתה בין בזריעתה בין בלבישתה טעם אחד בהכרח, והוא נעלם מעיני כל חי, ויצר הרע ואומות העולם משיבין עליהם. ומה שאמרו זה רז"ל בלבישת שעטנו, הוא הדין בשאר הערובין.

(7) גור אריה למהר"ל על רש"י שם

אלא שקשה לי על טעם זה שנתן הרמב"ן כי המרביעים כאלו אומרים שהקב"ה לא השלים עולמו דמה בכך? דהא אמרו חכמים כל דבר שהקב"ה ברא בששת ימי בראשית צריך תיקון כמו החטין לטחון ולאפות ולא אמרינן בזה שהקב"ה לא השלים עולמו! וכמו שאמרו על המילה שלא נברא עם האדם והושלם על ידי בשר ודם, ואם כן מה שייך בזה שנראה כאלו אומר שהקב"ה לא השלים עולמו?

אבל בודאי בהמתך לא תרביע כלאים יש טעם שהוא משנה חקות העולם להדביק המינים הנבדלים זה מזה יכ כל מין ומין נבדל בפני עצמו והוא מחבר לאחד הדברים הנפרדים והנבדלים אבל בשעטנו דאין כאן שני מינים מובדלים דאין הצמר מין בפני עצמו כי הצמר לאו מין בפני עצמו כמו כל עשב שיקרא בריאה עצמו שהרי כל אחד ואחד בפני עצמו נברא, ובודאי בזה יפה פירש הרמב"ן שאין לומר שאין טעם בדבר רק על איסור שעטנו לכן אמרו על זה שהיצר הרע

(8) רבינו בחיי ויקרא פרק יט פסוק יט

וע"ד המדרש שדך לא תזרע כלאים זה שאמר הכתוב (ישעיה מב) ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר נתן הקב"ה תורה לישראל כדי להנחילם חיי העולם הבא ולא הניח דבר שלא נתן בו מצוה לישראל, בא לחרוש לא תחרוש בשור וחרמור יחדו, בא לזרוע שדך לא תזרע כלאים, בא לקצור ולקט קצירך לא תלקט, בא ללבוש לא תלבש שעטנו ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך:

וע"ד הקבלה בסוד מצות הכלאים מצוה זו ממצות הנקראות חוקים ואין תכלית הכוונה בחוקים האלה בענינים הגופניים בלבד רק בכחות השכלים הנמשכים מן השמים ולכך נקראו חקות שמים כענין שכתוב (איוב לח) "הידעת חקות שמים"

(9) רב שר הירש ויקרא פרק יט פסוק יט

From the summit of these lofty demands (i.e. the social and inter-personal laws), the Torah now makes us look into the sphere of the whole organic world lying deep beneath us, to show us that world too as a world of G-d's laws, to let every plant, every animal proclaim G-d with every fibre as the lawgiver for its existence and continuance, so that we raise ourselves to the thought that if we have climbed to the summit of making our lives holy, we have done nothing more than fulfilling the purpose for which G-d made us, of our own free will - having been given by Him the power not to do so - to obediently tread the path of His Will, a path which every plant, every animal has no option but to tread, and unconsciously, of physical necessity, to fulfil the purpose of its existence.